

Búcsúzik egy nemzedék

Tóth Kálmán 1917-2009

Patriarchális korban, 92 évesen távozott közülünk Tóth Kálmán professzor, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának (korábban: Budapesti Református Teológiai Akadémiának) őszövetségi professzora. Személyében egy nagy generációtól veszünk búcsút, aki nehéz évtizedekben állt helyt és tartotta magasra a hit és tudás fátylóját. Amikor életéért hálát adunk Istennek, s megemlékezünk mindazokról a jótettekről, amelyekkel személyén keresztül megajándékozott bennünket Urunk, fejet kell hajtsunk mindazok előtt, akik a megpróbáltatások idején is kitartottak hitük mellett, s Krisztus egyházát szolgálták akkor is, amikor ezért hátratételt szenvedtek, és nem előnyöket élveztek.

Tóth Kálmán professzor 1917. július 16-án született Pápán. Iskoláit szülővárosában végezte, s Pápához, a Dunántúlhoz mindig nemes lokálpatriotizmus fűzte. Lelkészi diplomáját 1941-ben szerezte, majd 1942-től két évet Hollandiában töltött: az utrechti egyetemen tanult, elsősorban Ószövetség-tudományt J. Groot professzornál. Hazatérve Pápán magántanári minősítést nyert Sámuel próféta, az Isten embere című dolgozatával, majd 1944-ben Debrecenben teológiai doktori címet szerzett A próféták és a történelem című értekezésével. 1942-től zánkai lelkész, majd 1950-től a nyárádi eklézsia pásztor, de közben 1947 és 1951 között a Pápai Református Teológiai Akadémia tanára is. 1957-től a Magyar Bibliatanács Fordító Bizottságának tagja, majd 1958 és 1995 között a Budapesti Református Teológiai Akadémia (1993-tól a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara) Ószövetségi tanszékének vezetője. Tudományos munkásságát általános elismerés övezte - emeljük itt ki a Kolozsvári Egyetemi Fokú Protestáns Intézet díszdoktori címét

Az évszámok önmagukért beszélnek: mindenki láthatja, hogy Isten rendkívül nehéz időszakban szánt hitvalló szerepet Tóth Kálmán professzornak. Még a Monarchia idejében született, a két háború között nevelkedett, fokozatait a II. világháború alatt szerezte meg - munkásságának jó részét viszont a szocialista Magyarországon fejtette ki. S utólag is csak csodálattal tekinthetünk arra, ahogy hitben, emberségben, tudományban e nehéz időben is helytállt, sőt minden idők számára példát adott! A mostoha idők ellenére is rendszeresen publikált. Számos egyetemi jegyzetet írt; talán legjelentősebb ezek közül az Ószövetségi bevezetés, amely tankönyvből generációk tanultak. Az említetteken kívül felhívjuk a figyelmet két jelentős könyvére: A régészet és a Biblia (1982), valamint a Bibliafordítás - bibliamagyarázat (1994). Nyugalomba vonulása után Tóth Kálmán professzor Kálmán kommentárjainak fordításával foglalkozott: a kis-prófétákhoz írt magyarázatokat fordította latinból magyarra.

Isten a nagy munkához adott segítőtársat is: Tóth Kálmán professzor 1942-ben kelt egybe Kerecsényi Vilma tanítónővel, aki egy életen át segítette őt szolgálatában. A házasságot három gyermekkel áldotta meg Isten: Kálmán (1942) fizikus, Lajos (1946) lelkész, Éva (1952) hegedűművész lett. A család adta örömök mellett az idős professzornak nagy megpróbáltatásban is volt része: előbb vejének (Kiss Domokos rákospalota-újvárosi lelkipásztornak), majd Lajos fiának, végül feleségének halála szomorította utolsó éveit.

Kálmán bácsit szinte még gyermekfejjel ismerhettem meg: a bibliafordítás munkájában évtizedeket töltött el apámmal, s közelről láthattam a két barát munkáját. Csendes, halk szava mellett feltűnt szikrázó szellemessége, páratlanul jó stílusa mellett baráti körben szarkasztikus megjegyzései, tudománya mellett zeneértése, hivatali korrektsége mellett barátsága. Később azzal váltotta ki csodálatomat, hogy szinte egy személyben volt egy

egész akadémia: nem csak az Ószövetség tudományában volt jártas, amit négy évtizedig tanított: éppúgy taníthatott volna Újszövetséget, de Hollandiából alapos dogmatikai ismereteket is hozott magával, s talán családi örökségként az egyháztörténetben is jártas volt (bátyja, boldogult emlékű Tóth Endre debreceni professzor 18 évvel volt nála idősebb). 92 esztendő, az Úr kegyelméből, elmúlt. Tanulnivalónk azonban Tóth Kálmán professzor példájából még hosszú ideig lesz!

Karasszon István